

LÄNSSTYRELSEN
ÖSTERGÖTLAND

Datum 2023-03-30

Dnr: 5600-2023

Dossiernr: 0580-235

Ändringshistorik

Datum	Version	Ändrad av	Ändringar
2023-03-02	1	John Ringström	Skapat dokument
2023-03-08	2	John Ringström	Sammanställt actions
2023-03-23	3	John Ringström	Kartor
2023-03-29	4	John Ringström	Renskrivit + koordinater

Restaureringsplan för Natura 2000-området Djursö SE230158 inom projektet LIFE RestoRED

LIFE19 NAT/SE000172

Summary

This document provide a brief overview of the measures that will take place in the LIFE RestoRED project at the Natura 2000 site Djursö SE0230158. Location of different actions can be seen in the maps in the end of this document.

Om Projektet

Projektet LIFE RestoRED arbetar med att restaurera skötselkrävande naturtyper, mestadels betesmarker och slåtterängar. Arbetet utförs inom Natura 2000-områden under åren 2021 till 2027. Naturtyperna som restaureras finns med på den rödlista för naturtyper som EU tagit fram. Arbetet som omfattas av den här restaureringsplanen utförs av Länsstyrelsen i Östergötland. Läs mer om projektet på webbplatsen www.liferestored.se

Uppgifter om området

Natura 2000-område: (SE0230158 Djursö)

Län: Östergötland

Kommun: Söderköping

Förvaltare/kontaktperson på Länsstyrelsen: Martin Larsson, John Ringström

Koordinater för restaureringsområde: 58,397933 16,805805

Beskrivning av objektet

Djursö är en drygt 400 hektar stor ö som ligger i de inre delarna av Sankt Anna skärgård, utanför mynningen av Slätbaken. Ön är en mycket värdefull plats med mycket höga biologiska värden både av flora och fauna. Största delen av ön är bevuxen av lövskog med stort inslag av gamla ädellövträd. Ett större barrskogsområde ligger på öns östra del. Artrika trädbärande hagmarker finns också representerade. Stora delar av de trädbärande markerna på ön har mycket höga naturvärden och Djursö är med sina stora arealer ädellövskog med stort inslag av gamla träd och en mycket rik lägre flora och fauna ett av de viktigaste naturområdena i landet. Av särskilt intresse är bland annat de mycket gamla ekar som finns i området som hyser en rik lägrefauna där både hålträdsklokrypare och läderbagge förekommer. Vid tidigare inventering har 85 rödlistade arter noterats på Djursö, där majoriteten är arter som på något vis är beroende av död ved eller grova gamla träd. De höga naturvärdena på ön är knutna till hagmarker och skogar som formats av långtida hävd. Både barrskogar och lövskogar har betats fram till ganska sen tid. En del skogsområden har betats in på 1990-talet men står idag utan hävd med igenväxningsproblem som följd. Delar av de tidigare betade områdena är nu bevuxna med gran och unga lövträd p.g.a. brist på bete. I många fall hotar denna igenväxning de gamla ekarna med tillhörande arter, och stora delar av de trädbevuxna betesmarkerna har därmed en ogynnsam status.

Trädinventeringen som utfördes 2022 visade på stor förekomst av mycket gamla och grova ädellövträd av främst ek och tall, men även lind, asp och alm. Många av dessa träd, främst ekarna är spärrgreniga, vilket tyder på att träden på Djursö under århundradena har fått växa upp i en ljus och öppen miljö. Det största hotet mot dessa arter är i dagens läge igenväxning av redan befintliga träd och bristen på förutsättningar för nästa generation träd att överleva på sikt.

Två fladdermusinventeringar på Djursö under 2021 och 2022 resulterade i minst tio noterade arter, varav fyra är rödlistade som nära hotad (NT). Djursö hyser för fladdermöss gynnsamma födosöks och bomiljöer. Här finns såväl närhet till öppet vatten som gårdsmiljöer, äldre byggnader och mycket grova, gamla träd med håligheter, så det finns gott om övernattningsplatser. På ön finns det även rikligt med öppna betes- och brynmiljöer och ädellövmiljöer vilka lämpar sig väl för födosökande fladdermöss, såväl för bofasta som migrerande arter.

Syfte och mål med åtgärderna i projektet

I det här området ska naturtyperna trädklädd betesmark (9070), silikatgräsmark (6270), hallmarkstorräng (8230) och strandäng vid östersjön (1630) ges en stärkt ekologisk status genom att ta bort igenväxningsvegetation och återinföra bete. Nya stängsel ska sättas upp för att säkerställa förutsättningarna för hävd, men även för att styra betestrycket på ett effektivt sätt. I området ska totalt 130 träd veteraniseras för att snabbare skapa strukturer som uppstår naturligt i äldre träd. Utöver det ska 80 träd av olika trädslag hamlas samt frihugga 50 särskilt utpekade träd som inte ligger inom de redan utpekade områdena för röjning.

Vid slutet av projektet ska betesmarkerna vara i god hävd utan igenväxningsvegetation. Den framtida skötseln av området ska vara ordnad genom långsiktiga skötselavtal alternativt att de nyrestaureerade delarna får miljöersättning. Allmänheten och sakägare ska ha fått kunskap om projektet genom skyltning och information på webbplatsen.

Tabell 1 Naturtyper som omfattas av projektåtgärder

Naturtypskod	Natura 2000 naturtyp (namn)	Areal (ha)
9070	Trädklädd betesmark	87,9
6270	Silikatgräsmarker	0,1
8230	Hallmarkstorräng	14,1
1630	Strandäng vid östersjön	1,1

Åtgärder som är aktuella i Natura 2000-området Djursö SE0230158

Tabell 2 Planerad omfattning

Action	Namn	Längd (m)	Area (ha)	Antal
C1.1	Röjning och avverkning		103,2	
C1.2	Restaureringsbete		103,1	
C2.1	Stängsling	9308		
C2.2	Borttagande stängsel	3367		
C2.4	Stängselgenomgång			25
C3.4	Frihuggning			50
C3.5	Hamling			80
C3.6	Veteranisering			130
C4	Artskötsel/Skapa biotop			4
D1	Fotodokumentation			1
D2.1	Uppföljning av naturtyper			1
D2.4	Uppföljning av ekologisk status för träd			1
D3.2	Uppföljning av fladdermöss			1
D5.2	Planering och utvärdering av åtgärder för pollinerare			1
D5.3	Planering och utvärdering av skapande av död ved			1
E1.1	Obligatorisk projektskylt			1
E1.5.1	Infomöte markägare brukare			2

Beskrivning av åtgärderna

Action C1.1 Röjning och avverkning

Möjlig tidsperiod: 2021-03-01 till 2026-12-31

Genomförs: 2023-2026

Beskrivning: Inom de områden som framgår av kartan nedan kommer röjningar och restaureringshuggningar genomföras. Syftet är att åtgärda igenväxning, skapa gläntor och frihugga naturvärdesträd samt skapa förutsättningar för ett hävdat landskap. Både manuella och motormanuella röjningar samt maskinell avverkning kommer att ske inom områdena anpassat efter förutsättningar och behov. I vissa delar är insatserna omfattande i andra mer begränsade. Restaureringarna inom Djursö kommer att genomföras i flera steg. Under 2023 inleds manuella röjningar som sedan kompletteras med maskinell avverkning i de västra delarna av ön. Resterande ytor kommer att påbörjas under 2024.

Action C1.2 Restaureringsbete

Möjlig tidsperiod: 2021-03-01 till 2027-08-31

Genomförs: 2023-2027

Beskrivning: När avverkningarna påbörjats och stängslet är på plats ska nötkreatur beta området året runt. Stägslingen ska även underlätta styrning av betesdjuren för möjlighet att fokusera betetrycket.

Action C2.1 Stängsling

Möjlig tidsperiod: 2021-03-01 till 2025-03-31

Genomförs: 2023-2024

Beskrivning: Nya stängsel sätts upp för att bättre kunna styra betetrycket i de områden som ska restaureras.

Action C2.2 Borttagande stängsel

Möjlig tidsperiod: 2021-03-01 till 2025-03-31

Genomförs: 2023-2024

Beskrivning: Befintligt stängsel är i undermåligt skick och behöver bytas ut. Detta görs i samband med nystängslingen av området.

Action C2.4 Stängselgenomgång

Möjlig tidsperiod: 2021-03-01 till 2025-03-31

Genomförs: 2023-2024

Beskrivning: Genomgångar för djur, besökare och fordon ska göras på 25 lämpliga platser. Utformning och placering ska ske i dialog med djurhållaren.

Action C3.4 Frihuggning

Möjlig tidsperiod: 2021-03-01 till 2026-12-31

Genomförs: Senast 2026-2027

Beskrivning: Grova lövträd, främst ekar samt vissa grova tallar behöver frihuggas från konkurrerande träd för att vitaliteten ej ska bli negativt påverkad och för att de biologiska värdena knutna till dessa ska bevaras och utvecklas. 50 träd kommer i första hand frihuggas i kantzoner till åkrar, men även spridda runt i objektet. Utanför ytorna som ska restaureras i ansökan.

Action C3.5 Hamling

Möjlig tidsperiod: 2021-03-01 till 2026-12-31

Genomförs: 2023-2025

Beskrivning: Totalt kommer 80 träd att hamlas, både genom nyhamlingar och återhamlingar.

Action C3.6 Veteranisering

Möjlig tidsperiod: 2021-03-01 till 2026-12-31

Genomförs: 2023-2025

Beskrivning: Veteranisering är ett sätt att på konstgjord väg skapa strukturer i yngre träd som efterliknar de som finns i äldre träd. Det är till exempel håligheter, savflöden och död stamved. Med hjälp av motorsåg skapas dessa strukturer, som efterliknar exempelvis blixtskador och hackspetthål. I första hand veteraniseras träd som vanligtvis hade tagits bort vid en naturvårdsåtgärd. I området kommer 130 träd att veteraniseras

Action C4 Artskötsel/Skapa biotop

Möjlig tidsperiod: 2021-03-01 till 2026-12-31

Genomförs: 2023-2026

Beskrivning: Fyra riktade åtgärder för att gynna flora och fauna kommer att utföras. På tre platser kommer ekoxekomposter placeras så att de ligger solbeslyst. På fem platser kommer markblottor om 2 kvm skapas för att gynna störningsgynnade insekter och flora samt lägre fauna. Hundra plantor av väddarter kommer planteras ut för att gynna pollinerare. På tio platser kommer boplatser till fladdermöss skapas. Dessa ska vara så naturtrogna som möjligt, tex barkbitar som hängs upp vid träd.

Action D1.Fotopunkter

Möjlig tidsperiod: 2021-03-01 till 2026-12-31

Genomförs: 2022-2026

Beskrivning: För att dokumentera effekten av restaureringsåtgärderna kommer foton att tas på strategiska platser före restaureringsåtgärder och efter genomförda åtgärder. Fotodokumentation sker också under genomförandet av projektet och publiceras som en enkel rapport på projektets webbplats www.liferestored.se

Action D2.1 Utvärdering av bevarandestatus för naturtyper

Möjlig tidsperiod: 2026-03-01 till 2027-02-28

Genomförs: 2027

Beskrivning: Efter genomförd restaurering ska en bedömning göras om statusen för de naturtyper som restaurerats har förbättrats. Bedömningen sker genom observationer på plats och kan genomföras av den som ansvarat för restaureringen, eller en särskild inventariare. Data från genomförda inventeringar av arter och naturtyper används också som underlag för bedömningen. Bedömningen kommer slutligen att registreras i Naturvårdsverkets databas NNK.

Action D2. 4 Uppföljning ekologisk status för träd

Möjlig tidsperiod: 2021-03-01 till 2026-08-31

Genomförs: 2022 och 2027

Beskrivning: En inventering av skyddsvärda träd ska genomföras före restaureringen för att i plane-ringen kunna ta hänsyn till det befintliga åtgärdsbehovet för de skyddsvärda träd som finns i projektområdet. Efter restaureringen upprepas inventeringen för att kunna jämföras med det tidigare inventeringsresultatet.

För uppföljningen av träd används "Undersökningstyp Inventering av skyddsvärdaträd i kulturlandskapet" som finns publicerad på Naturvårdsverkets webbplats. Metoden har anpassats för platsen genom att efterträdare samt granbarkborreskadade granar ej inventeras. Under 2022 utfördes den första inventeringen av skyddsvärda träd. Resultaten kommer att publiceras i form av en rapport på projektets webbplats www.liferestored.se

Action D3.2 Uppföljning fladdermöss

Möjlig tidsperiod: 2021-03-01 till 2026-08-31

Genomförs: 2021-2022

Beskrivning: För uppföljningen används "Undersökningstyp Fladdermöss – artkartering Version 1:1, 2017-06-05" som finns publicerad på Naturvårdsverkets webbplats.

Tre inspelningsboxar kommer att placeras på tre lokaler under 2021 och tre ytterligare lokaler under 2022. För vissa sällsynta och hotade arter verifieras bestämningen via granskning av en nationell valideringsgrupp.

Resultaten kommer att publiceras i form av en rapport på projektets webbplats www.liferestored.se

Action D5.2 Planering och utvärdering av åtgärder för pollinerare

Möjlig tidsperiod: 2021-03-01 till 2026-12-31

Genomförs: 2023-2026

Beskrivning: I samband med restaureringsåtgärder kommer särskild hänsyn tas till pollinerarnas framtida miljö. För planeringen av pollinerarnas miljö används projektets receptsamling för möjliga åtgärder och efter genomförd restaurering kommer insatsen att utvärderas och dokumenteras i projektets databas. Detaljer kring vilka insatser och omfattningen av dessa som genomförs på platsen kommer planeras i samband med att restaureringarna inleds. Resultaten kommer publiceras på projektets webbplats www.liferestored.se

Action D5.3 Planering och utvärdering av skapande av död ved

Möjlig tidsperiod: 2021-03-01 till 2026-12-31

Genomförs: 2023-2026

Beskrivning: I samband med avverkning av träd inom action C.1 kommer död ved att skapas. Både stående och liggande död ved av barr- och lövträd kommer att skapas. Dessutom kommer ett antal rishögar lämnas kvar inom betesmarken.

För planeringen av vilken död ved som ska skapas har projektets checklista använts och efter genomförd avverkning kommer insatsen att utvärderas och dokumenteras i projektets databas.

Action E1.1 Obligatorisk projektskylt

Möjlig tidsperiod: 2021-03-01 till 2026-12-31

Genomförs: 2023

Beskrivning: En skylt som beskriver projektets arbete kommer att sättas upp.

Action E1.5.1 Infomöte markägare brukare

Möjlig tidsperiod: 2021-03-01 till 2026-12-31

Genomförs: 2023 och 2026

Beskrivning: Sakägare kommer att bjudas in till träff både vid initiering av åtgärder men även i slutskedet. Träffens syfte är att informera om projektet och att lyssna in deras synpunkter och svara på frågor samt att skapa ett bra kontaktnät och dialog som kan ge bra inspel och bidra till ett gott resultat i projektet.

Kartor

Bild 1 Översiktskarta, Natura 2000-området Djursö SE0230158
 Overview for the site Djursö SE0230158

Bild 2 Detaljkarta, åtgärder som genomförs i projektet är syns
Detailed map for measures in the project.

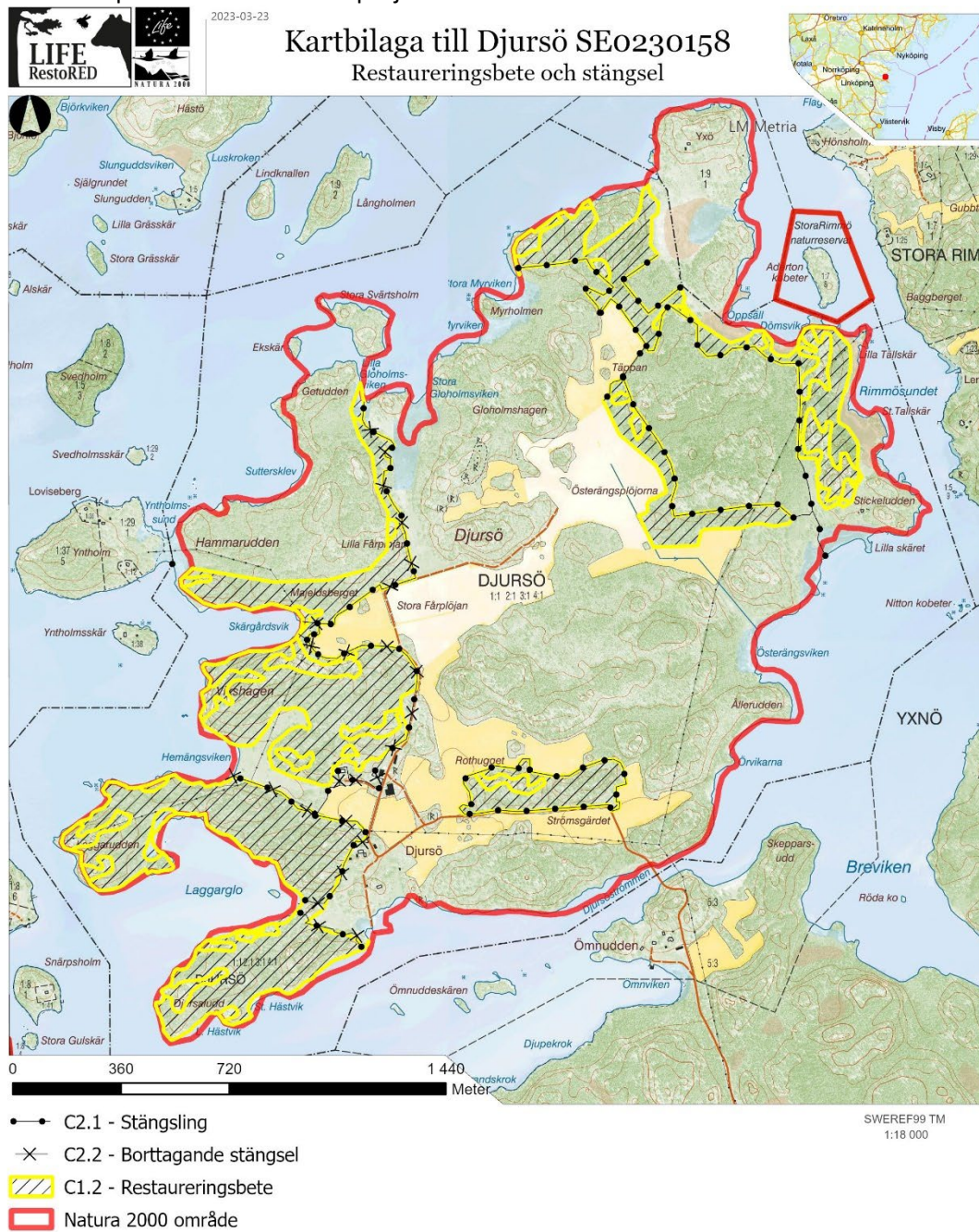

Bild 3 Detaljkarta, åtgärder som genomförs i projektet är syns
Detailed map for measures in the project.

© Lantmäteriet Geodatasamverkan

LIFE-programmet

Den här restaureringsplanen har producerats med stöd av Europeiska kommissionens LIFE-program. Ståndpunkter och faktainnehåll representerar projektet LIFE RestoRED och representerar inte nödvändigtvis Europeiska kommissionens eller byrån CINEAs uppfattning eller ståndpunkt.

Läs mer om LIFE-programmet på EU-kommissionens webbplats : <https://ec.europa.eu/easme/en/life>